

”

•
”

20–31 lipca 2011 r.

„Patroni Polski i Ukrainy. Ikona jako źródło i inspiracja”

I Międzynarodowy Plener Ikonopisów
na Wołyniu 20–31 lipca 2011 r.

() Hałyna CZERNYSZ (Ukraina)
() Wiktor BURCZAK (Ukraina)
() Ołeksandr ŁAWORYK (Ukraina)
() Artem KOPAJHORENKO (Ukraina)
() Serhij RADKEWYCZ (Ukraina)
() Bohdan NOWYCKYJ (Ukraina)
() Roman WASYŁYK (Ukraina)
() Urszula AKOWSKA (Polska)
() Marcin HUGO-BADER (Polska)
() Urszula KLIMOWICZ (Polska)
() Ewa KRYGIEL (Polska)
() Piotr GRZEGORZ M DRACH (Polska)
() Michał SZWARC (Polska)

”

”

20–31 2011 .
()

**„Patroni Polski i Ukrainy.
Ikona jako ródło i inspiracja”
I Mi dzynarodowy Plener Ikonopisów na Wołyniu
20–31 lipca 2011 r.
Centrum Integracji w Zamłynie (Caritas Diecezji Łuckiej)**

: — ,
' — ,
— — .
:
” (),
, ().
:
” ,
” ,
,

2010 ,

(www.nowica.art.pl),

” ”,

Patronaty: Tomasz Janik – Konsul Generalny RP w Łucku, bp Markijan Trofimiak – zwierzchnik Kościoła rzymskokatolickiego na Wołyniu, bp Jozafat Howera – zwierzchnik Kościoła greckokatolickiego na Wołyniu.

Organizatorzy: Konsulat Generalny RP w Łucku, organizacja „Droga Ikony” (Polska), Wołyńska Organizacja Narodowego Związku Artystów Ukrainy, Lwowska Akademia Sztuk Pięknych.

Uczestnicy: ASP we Lwowie, „Droga Ikony”, Studium Chrześcijańskiego Wschodu, Związek Polskich Artystów Plastyków Okręg Warszawski, Wołyńska Organizacja Narodowego Związku Artystów Ukrainy.

Pomysł na zorganizowanie na Wołyniu polsko-ukraińskiego pleneru sztuki sakralnej zrodził się zaraz po otwarciu w Łucku pod koniec listopada 2010 roku – wietnie przyjętej – wystawy ikon, powstałych w trakcie II Międzynarodowych Warsztatów Ikonopisu, które odbyły się w Polsce, w łemkowskiej wsi Nowica (www.nowica.art.pl), w miejscu narodzin znakomitego poety – Bohdana Antonycza.

Projekt jest naturalną kontynuacją warsztatów pisania ikon w Nowicy, przy czym po ustaleniach z organizacją, prowadzonych przez o.o. jezuitów – „Droga Ikony”, formuła pleneru została poszerzona, w wyniku czego odbył się plener sztuki sakralnej, z uwzględnieniem całego procesu pisania ikon, z udziałem artystów z Polski i Ukrainy, pod artystycznym i naukowym patronatem prof. Romana Wasyłyka, kierownika Katedry Sztuki Sakralnej we Lwowskiej Narodowej Akademii Sztuk Pięknych.

Plener odbył się w lipcu 2011 r. we wsi Zamłynie przy samej granicy z Polską, na południe od przebiegającej granicznej Dorohusk–Jagodzin. W Zamłynie znajduje się ośrodek duchowego i intelektualnego dialogu polsko-ukraińskiego, prowadzony przez księdza rzymskokatolickiego – Jana Burasa.

Celem wołyńskiego pleneru jest próba przeniesienia na Ukrainę, sprawdzonego już w Nowicy, modelu wspólnej pracy twórczej artystów z Polski i z Ukrainy, prowadzenie dialogu duchowego pomiędzy artystami identyfikującymi się zarówno z tradycją zachodnią Kościoła, jak i wschodnią. U podstaw projektu leży potrzeba polsko-ukraińskiej wymiany idei i doświadczeń w przestrzeni wspólnych warsztatów tworzenia sztuki sakralnej i ikonopisu oraz zapoznanie się z religijnym kontekstem bizantyjskiej sztuki sakralnej, a także z kulturowym przenikaniem się wpływów Wschodu i Zachodu.

Wołodimir Marczuk – szef WONZAU

Krzysztof Sawicki – konsul w KG RP w Łucku

Spotkanie z ikoną

ks. Jan Buras – Dyrektor Centrum Integracji, Wikariusz Generalny Diecezji Łuckiej

Spotkanie z ikoną w procesie jej tworzenia to czas duchowych rekolekcji dla wszystkich jego uczestników.

W tym roku po raz pierwszy na terenie Ukrainy, w miejscowości Zamlynia na pograniczu z Polską, odbył się plener, w którym uczestniczyli artyści utozsamiający się z Kościołem prawosławnym, greckokatolickim i rzymskokatolickim – twórcy z Polski i Ukrainy.

Prowadzącym zajęcia plenerowe był prof. Roman Wasylyk – człowiek niezwykle oddany sztuce pisania ikon. W tej małej wiosce, wśród sosnowych lasów w czasie pleneru, w atmosferze modlitewnego skupienia i pochylenia się z szacunkiem nad sacrum, powstawały ikony Chrystusa, Jego Przenajświętszej Matki i świętych.

Ufam, że to wydarzenie na trwałe wpisze się w program kulturalno-religijny tego regionu.

—

31

„ (),
().

()
- II .

V .

).

V .

II

)

(

V .

()

”

” 28 2011 .: „

Patroni Polski i Ukrainy. Ikona jako źródło i inspiracja

Katarzyna Jakubowska-Krawczyk – wykładowca w Katedrze

Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, zwiazana z grupą Droga Ikony

Ziemia wołyńska od wieków była wiadkiem napiętych w stosunkach między etnicznymi. Jej mieszkańcy wcielenia na nowo musieli i muszą się uczyć przebaczenia i budowania wzajemnych relacji. Straszne wydarzenia lat czterdziestych połowy siępiętnastego w wiele dziesiątyleci, zostawiając niezagojone rany w obu narodach. I dlatego właśnie na tej ziemi tak potrzebne jest tworzenie inicjatyw, mających na celu budowanie porozumienia i współpracy między różnymi grupami etnicznymi. Właśnie w tym miejscu zajmuje – utworzone w Zamłynie przez ks. Jana Burasa – Centrum Integracji.

W tym szczególnym miejscu spotkali się polscy i ukraińscy ikonopisci, aby wspólnie pochylić się nad tematem wiary w tych patronów obu krajów, aby – zgłębiając ich żywoty i cnoty – szukać w nich inspiracji i zrozumienia ludzkich dróg. Jak mówił Jan Paweł II, „Prawdziwa historia ludzka to to, co jest ci i błogosławieni jawi się jako *wiadkowie*, to znaczy ludzie, którzy wyznają cię w Chrystusa, Jego Osobę i naukę, nadali konkretną wartość i wiarygodny wyraz jednej z podstawowych cech Kościoła, jak jest właśnie wiarygodny. Bez takiego trwałego świadectwa religijne i moralne nauczanie Kościoła mogłoby zostać pomyłone z czysto ludzkimi ideologiami. Ono za jest nauką, to znaczy może na jej wprowadzić w życie i przetłumaczyć na język życia: jest nauką *na miarę* życia, jakiego przykład daje sam Chrystus, głoszący: *Ja jestem życiem* (por. J 14, 6), i potwierdzający, że przyszedł po to, aby dać życie, i dać je w obfitości (por. J 10, 10)**”.

Uczestnicy pleneru starali się przemyśleć i przeżyć te wartości na języku ikony. Ikona, która nie jest zwykłym obrazem, ale ma spełniać rolę przybliżenia tego, co niewidzialne, mistyczne, za jej pomocą mamy uczestniczyć w tajemnicy wieczności. Kontemplując ikonę, odbiorca przenika do rzeczywistości nadprzyrodzonej, przekracza próg tajemnicy, dostrzega w całej okazałości wielkość Stwórcy, Jego moc i miłość, staje się uczestnikiem w tych obrzędach i wydarzeniach. Tworzenie ikony przekracza klasyczną definicję sztuki – jako realizację własnego zamysłu artystycznego czy estetycznego, szukania nowatorskich rozwiązań dla malarskich, łaczenia różnic tradycji artystycznych. Jest raczej uwrażliwieniem się na Boskie piękno, czerpaniem z ustalonych przed wiekami kanonów, widzeniem w tym, co materialne, odbicie tego, co duchowe. Twórca ikony winien być osobą głęboko zanurzoną w modlitwie, kontemplacji, liturgii i tradycji. Na ładuje kanon, który wedle wierze został – podobnie jak Biblia – natchniony. Głównym zadaniem twórcy jest ułatwić człowiekowi do wiadczenia Boga, samemu usuwając się w cień.

Założeniem organizatorów pleneru była kontemplacja życia w tych patronów naszych krajów, którzy – biorąc aktywny udział w życiu codziennym – nieustannie odwoływali się do Chrystusa, swoim życiem realizowali program współistnienia dwóch rzeczywistości: Boskiej i ludzkiej. Wśród patronów naszych dwóch krajów znalazł się i myśmy w tych władców, których działania opierały się na mocnych fundamentach wiary, by wymienić tu chociażby propagatorów chrześcijaństwa na Rusi – w tym Olgę i Włodzimierza, czy na ziemiach polskich – królową Jadwigę, patronkę trzech narodów: polskiego, ruskiego (ukraińskiego) i litewskiego. Św. wśród nich również biskupi, jak w. Wojciech – patron jedności Europy, czy historyczny patron – w. Stanisław. Zalicza się do nich apostoł Andrzej, który wedle

* Jan Paweł II, *Przemówienie z 5 lutego 1992 r.* [w:] *Insegnamenti*, XIV/1, 1992, ss. 304–305.

Hodegetrii. Badania wykazały, że pochodzi ona z XIII/XIV wieku. Powstanie cudownej ikony związane jest zapewne z najazdami tatarsko-mongolskimi i przenosinami księcia Mściwysława Daniłowicza z Włodzimierza Wołyńskiego do Łucka (1289). Okres ten był czasem, kiedy najęci grabili i palili wszystko, co napotkali na swojej drodze. Działaniu Matki Bożej Wołyńskiej przypisuje się więc fakt, że Księstwo Halicko-Wołyńskie nie zostało całkowicie spustoszone. W dowód dziesięć czynienia zaczęto ją czcić jako patronkę i opiekunkę ziemi wołyńskiej.

Ikona Matki Bożej Wołyńskiej przedstawia spokojną postać Maryi trzymającą w ramionach dorosłego Dzieciątko. Surowy wyraz twarzy, wysokie czoło świadczą o Jego bezradności, a o sile do walki ze złem. W kompozycji ikony i kolorystyce widoczny jest związek z ikonami późnobizantyjskimi. Badacze za prototyp uważają XIV-wieczną Hodegetrię z monasteru Chora w Konstantynopolu (Karije Dżami). Ze względu na przyjęcie chrztu przez Włodzimierza z Bizancjum, przez następną wieki związki kulturowe pomiędzy obiema krajami były bardzo silne. Kijowska szkoła ikonopisania, z której narodziła się szkoła wołyńska, przez wiele wieków pozostawała pod decydującym wpływem sztuki bizantyjskiej. W ikonie Matki Bożej Wołyńskiej możemy dostrzec wiele analogii do ikon greckich, szczególnie tych XIV-wiecznych. Maryja zamiast tradycyjnych trzech gwiazd, symbolizujących dziewictwo, ma cztery – dwie na ramionach, po jednej na czole i na wysokości splotu słonecznego. Charakterystyczny jest również sposób trzymania przez Chrystusa zwoju. Widzimy jednak, że artysta podczas tworzenia tej ikony nie oparł się wyłącznie na inspiracjach sztuki zachodniej. Obecnie cudowna ikona przechowywana jest w Państwowym Muzeum Malarstwa w Kijowie, w Muzeum Ikony Wołyńskiej w Łucku znajduje się jej kopia.

Ikoniarze z Polski i Ukrainy podczas całego czasu trwania pleneru pozostawali w kręgu dwóch tradycji – Kościoła wschodniego i zachodniego, ubogacając się na wzajem swoimi doświadczeniami i sposobem przywracania chrześcijaństwa. Zarówno klimat Centrum Integracji, jak i wytrwała praca artystów zdawała się wpisać w program zaproponowany przez Jana Pawła II w czasie jednego z wystąpień na Ukrainie: „Wasza misja u tego historycznego punktu tysięcy wieków jest wielką sprawą. Nieprzerwanie trwajcie we wspólnym poszukiwaniu większego współdzielenia wartości religijnych przywracanych w wolności i tolerancji przywracanej w sprawiedliwej formie. Jest to najbardziej znaczący wkład, który możecie wnieść do całościowego postępu społeczeństwa [...]”^{*}.

^{*} Jan Paweł II, *Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami Ogólnoukraińskiej Rady Kościołów i Organizacji Religijnych*, Kijów, 24.06.2001, www.opoka.org.

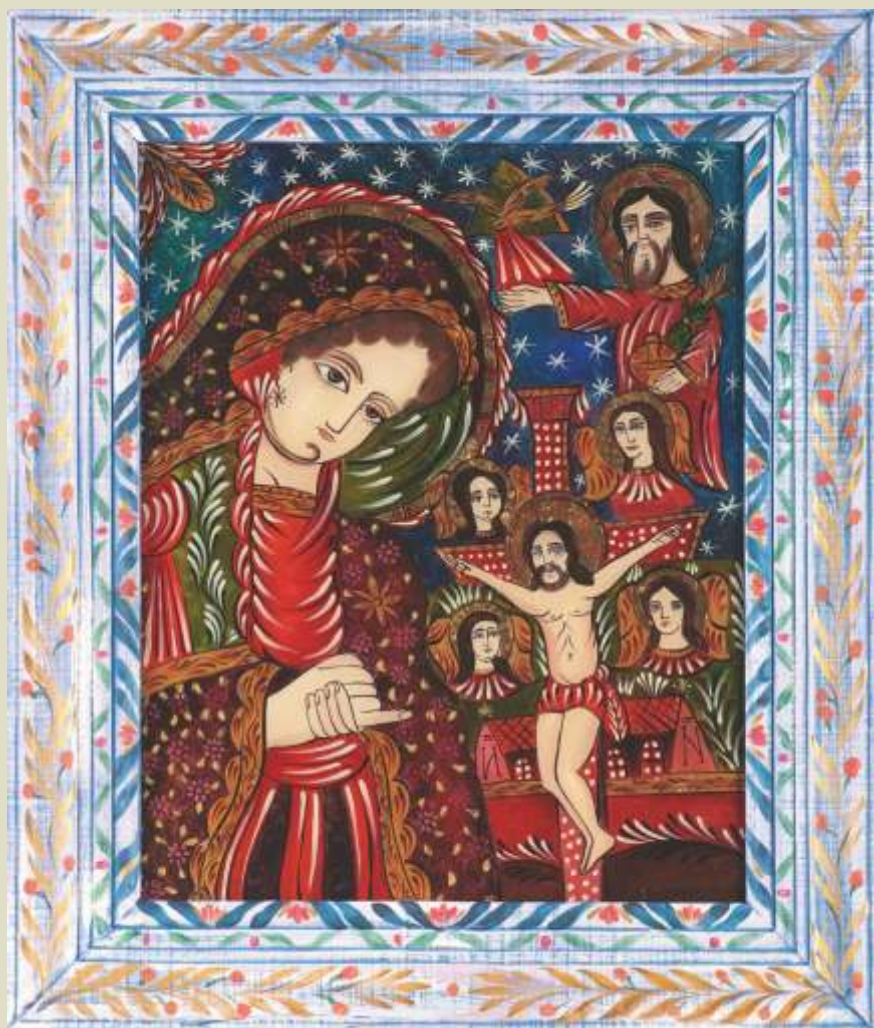

, 44x34

Hałyna Czernysz

Jezus

Ikona na szkle, 44x34

, 51x41

Hałyna Czernysz
Matka Boska Cierpiąca
Ikona na szkle, 51x41

, , ,58 42

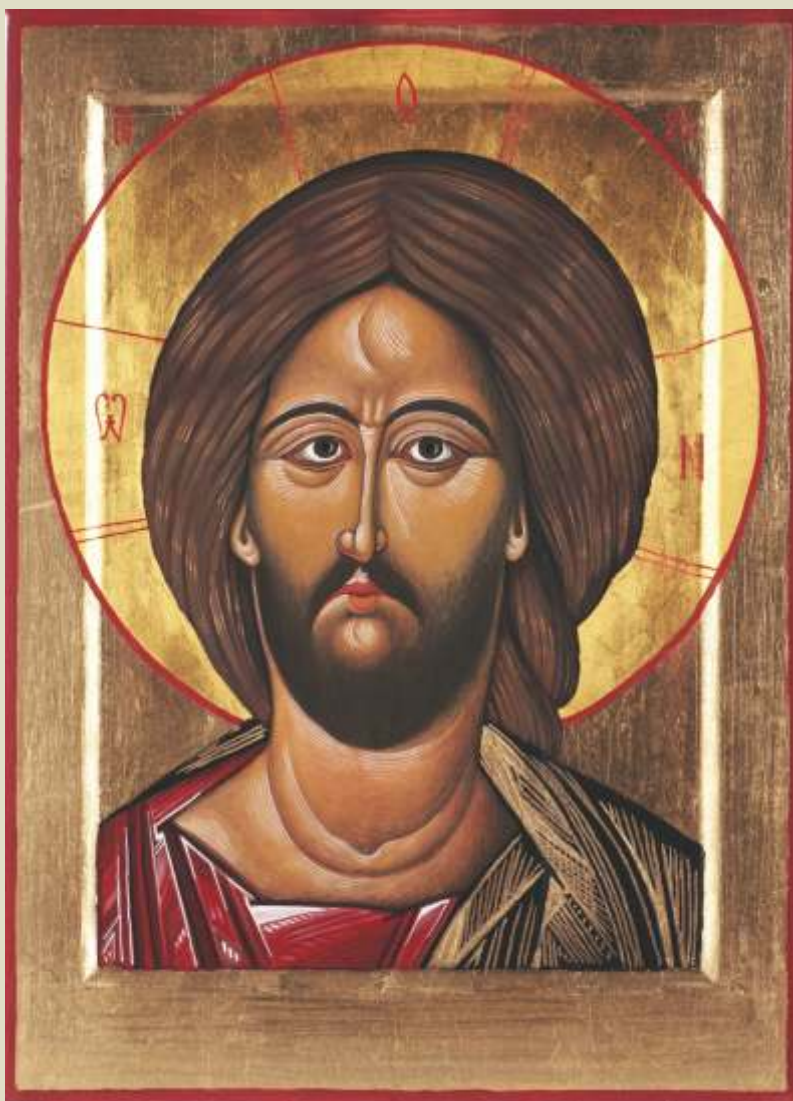
Wiktor Burczak
Matka Boska Wołyńska
Witraż, szkło, metal, 58x42

, , , 69 56

Wiktor Burczak
wi ta Trójca

Witra , szkło, metal, 69x56

, 40 32

Oleksandr Ławoryk

Jezus Chrystus Pantocrator

Deska, lewkas, tempera, złoto, 40x32

, 40 32

Artem Kopajhorenko
Matka Boska Wołyńska
Deska, lewkas, akryl, złoto, 40x32

, 40 32

Artem Kopajhorenko
Bogurodzica Piotrowska
Deska, lewkas, akryl, zloto, 40x32

, , , 40 32

Artem Kopajhorenko
wi ty Antoni Peczerski
Deska, lewkas, akryl, 40x32

, , , 30x30

Serhij Radkewycz

Zbawiciel Nerukotwornyj (Odbicie twarzy Chrystusa na chustce w. Weroniki)

Deska, lewkas, tempera, 30x30

, 40x32

Bohdan Nowyckyj

Bogurodzica Petrowska

Deska, lewkas, tempera, zloto, 40x32

, 50 40

Roman Wasyluk

Przenaj wi tsza Bogurodzica Woły ska

Deska, lewkas, tempera, zloto, 50x40

, 40 32

Roman Wasyluk
Przenaj wi tsza Bogurodzica Me yryczycka
Deska, lewkas, tempera, zloto, 40x32

, 40 30

Urszula akowska

Matka Boska Peczerska

Deska, lewkas, tempera, zloto, 40x30

, 30 25

Urszula akowska

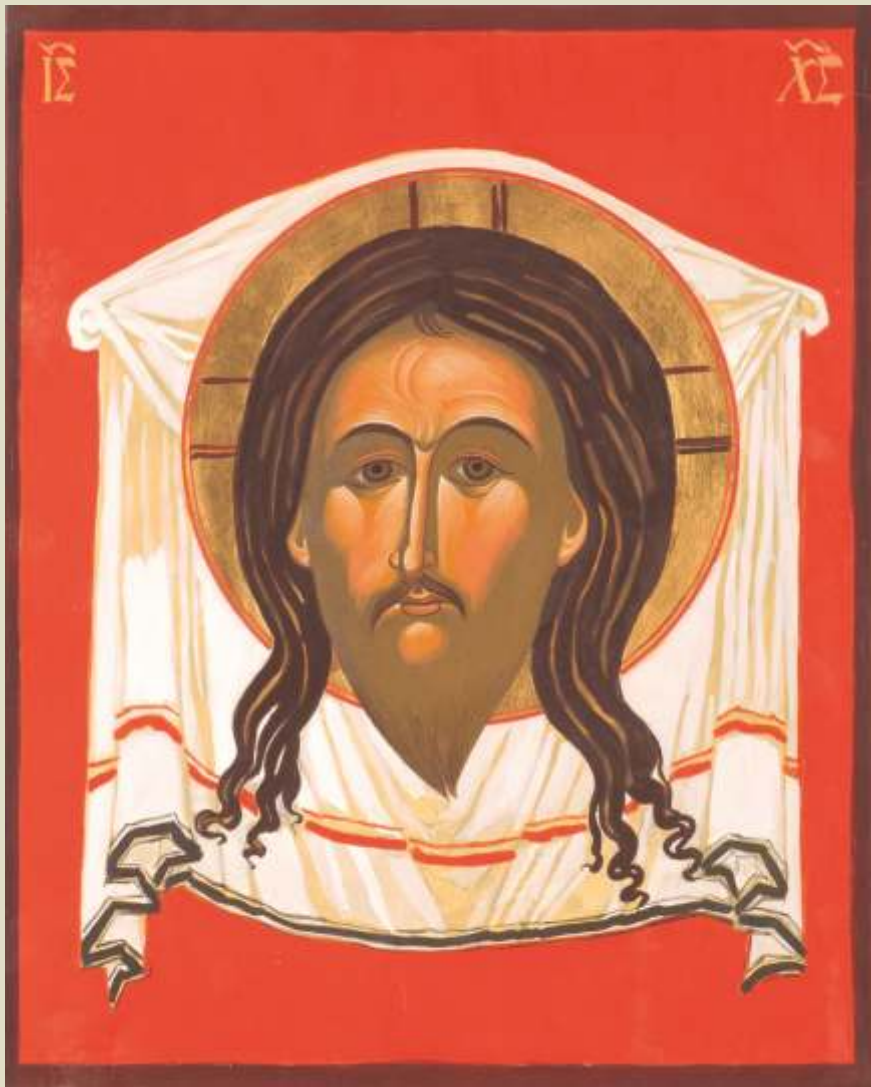
wi ty Antoni Peczerski

Deska, lewkas, tempera, zloto, 30x25

, 40x30

Urszula Klimowicz
Bogurodzica Znak (Bogurodzica Hodegetria)
Deska, lewkas, tempera, zloto, 40x30

Marcin Hugo-Bader

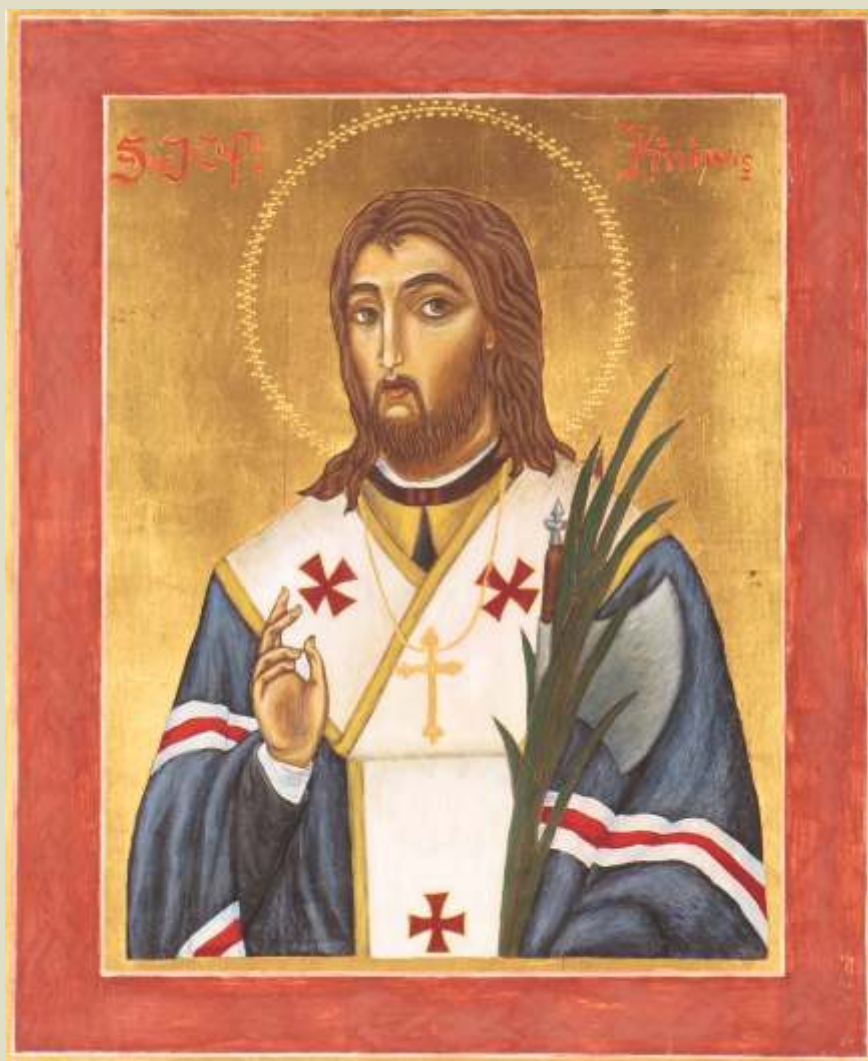
Chrystus – Oblicze (Odbicie twarzy Chrystusa na chustce w. Weroniki)

Deska, lewkas, tempera, złoto, 40x32

, , 40x20

Piotr Grzegorz M drach
wi ty Jerzy
Płótno, olej, 40x20

, 30x25

Ewa Krygiel

wi ty Jozafat Kuncewicz

Deska, lewkas, tempera, zloto, 30x25

, , , 40x32

Michał Szwarec
Archanioł Michał

Deska, lewkas, tempera, 40x32

, 45x25

Joanna Zabaglo
wi ci Borys i Gleb

Deska, lewkas, tempera, zloto, 45x25

, 40x30

Joanna Zabagło

Matka Boska Wołyńska

Deska, lewkas, tempera, złoto, 40x30

Patronat

Konsul Generalny RP w Łucku – Tomasz Janik
bp Markijan Trofimiak – zwierzchnik Kościoła
rzymskokatolickiego na Wołyniu
bp Jozafat Howera – zwierzchnik Kościoła
greckokatolickiego na Wołyniu

Organizatorzy

Konsulat Generalny RP w Łucku

Konsulat Generalny
Rzeczypospolitej Polskiej
w Łucku

Wołyńska Organizacja Narodowego Związku
Artystów Ukrainy

Akademia Sztuk Pięknych we Lwowie

КАФЕДРА
САКРАЛЬНОГО
МИСТЕЦТВА

Katolickie Biuro Informacji i Inicjatyw
Europejskich OCIFE w Warszawie

OCIFE

„Droga Ikony” w Warszawie

Sponsorzy

Plener współfinansowany z ramienia programu
„Bliżej siebie. Spotkania na wschodniej stronie
Europy”, realizowanego przez Katolickie Biuro
Informacji i Inicjatyw Europejskich

NDI
S.A

NDI
S.A

Jarek Nowacki

MYKOGEN